

**Θέσεις για το προσφυγικό.
Η δεύτερη φάση: προκλήσεις και αδυναμίες¹**

¹ Το κείμενο αυτό συντάχθηκε από ομάδα εργασίας της Ελληνικής Ένωσης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου κατά το διάστημα Δεκέμβριος 2016-Μάρτιος 2017.

Περίληψη

Στην προηγούμενη έκθεση μας πριν από έναν χρόνο υποστηρίζαμε ότι η προσφυγική και μεταναστευτική μετακίνηση προς την Ευρώπη αντιμετωπίζεται πλέον ανοικτά με όρους ασφάλειας, όχι των ανθρώπων, αλλά των συνόρων. Το αποτέλεσμα ήταν ότι τα κατά τα λοιπά “αδιαπραγμάτευτα” δικαιώματα του ανθρώπου, αναφορικά με τους πρόσφυγες και τους μετανάστες, έγιναν απλό χαρτί στο τραπέζι της ευρωπαϊκής και διεθνοπολιτικής διαπραγμάτευσης. Η διαπίστωση αυτή επαληθεύεται και έναν χρόνο μετά, και ενώ έχουν επέλθει σημαντικές μετατοπίσεις και μεταβολές σε νομικό και πολιτικό επίπεδο. Η συμφωνία/κοινή ευρωτουρκική δήλωση συντέλεσε στον περαιτέρω κατακερματισμό του ευρωπαϊκού δικαίου και πολιτικών με βασικό κοινό παρονομαστή την αδυναμία της ΕΕ να πράξει ακόμη και τα βασικά βασιζόμενη στην λογική της δημιουργίας «αναχωμάτων». Στους φράχτες και τη στρατιωτικοποίηση της επιτήρησης των συνόρων προστέθηκε μια νέα παράμετρος. Η προσχηματική αναγόρευση της Τουρκίας σε «ασφαλή χώρα», η οποία επέτρεψε την επιστροφή προσώπων σε αυτήν και κυρίως εδραίωσε το πολιτικό επιχείρημα ότι χάρη στη συμφωνία ανακόπηκε το προσφυγικό ρεύμα. Η διζωνικότητα στο καθεστώς των προσφύγων μεταξύ αυτών που βρίσκονται στην ηπειρωτική και τη νησιωτική Ελλάδα, οι κακές συνθήκες διαβίωσης σε καταυλισμούς δεκάδων χιλιάδων ανθρώπων και η ασύμμετρη λειτουργία της επανεγκατάστασης προς χώρες ΕΕ και της οικογενειακής επανένωσης, δημιούργησαν ένα δυστοπικό σχήμα που διατρέχει το προσφυγικό. Επιπρόσθετα, η αδυναμία της ΕΕ να αντιμετωπίσει άμεσα και αποτελεσματικά, σύμφωνα με τις υπάρχουσες δικαιοκρατικές αρχές, την πρόκληση της υποδοχής των προσφύγων φανερώνει την αυξανόμενη πολιτική κρίση που ίδια η ΕΕ αντιμετωπίζει στο εσωτερικό της. Έτσι, δίκαιο και πολιτικές υποβάλλουν την ιδέα ότι ο καλύτερος τρόπος να παρακάμψουμε τις δυσκολίες που μας θέτουν τα δικαιώματα των προσφύγων είναι να απαλλαγούμε από την παρουσία τους. Σε αυτό το σχήμα η ελληνική κυβέρνηση δεν αντιστάθηκε. Όμως, η υποχώρηση των δικαιωμάτων των προσφύγων, εκτός από τα ζητήματα ανθρωπισμού που θέτει, πλήττει επίσης το ευρύτερο πολιτικό σχέδιο της εμπέδωσης του ευρωπαϊκού κεκτημένου της δημοκρατίας και των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Όπως υποστηρίζαμε τον Ιανουάριο του 2016, με δεδομένη την μακροχρόνια παραμονή μεταναστών και προσφύγων στην Ελλάδα, οι προκλήσεις που θέτει η προοπτική της κοινής συμβίωσής μας είναι μεγάλες. Από τότε τονίζαμε την ανάγκη για μια μεταναστευτική πολιτική που θα σέβεται και θα εντάσσει. Καμία δημοκρατία δεν είναι άξια του ονόματός της αν δεν άρει τις συνθήκες που την καθιστούν μη ασφαλή χώρα για τους πρόσφυγες και που δεν διευκολύνει όσους παραμένουν μακρόχρονα στη χώρα να ενταχθούν στην πολιτική της κοινότητα. Αξιοπρέπεια, στέγαση, απασχόληση και εκπαίδευση δεν είναι οι προκλήσεις μιας επόμενης ημέρας αλλά του σήμερα.

Στην τρέχουσα συγκυρία,

**έναν χρόνο μετά την ισχύ της «μη-συμφωνίας» ΕΕ-Τουρκίας,
η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
διατυπώνει τις ακόλουθες θέσεις/προτάσεις²:**

1. Ασφάλεια των ανθρώπων και του δικαίου, όχι μόνο των συνόρων

Η εγκατάσταση των αιτούντων άσυλο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης προϋποθέτει την ασφαλή διέλευσή τους σε ευρωπαϊκό έδαφος και παρατείνει τον καθορισμό των αναγκών προστασίας τους έως την εξέταση του αιτήματός τους από το κράτος μέλος στο οποίο τελικώς θα μετακινηθούν. Μια δημοκρατία (βλ. Ελλάδα, ΕΕ) που σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τον ίδιο της τον εαυτό δεν μπορεί να προβληματίζεται μπροστά στο δίλημμα ασφάλεια συνόρων ή ασφάλεια ανθρώπων. Η στράτευση της ελληνικής και ευρωπαϊκής δημοκρατίας στην υπόθεση των δικαιωμάτων την υποχρεώνει να μεριμνά για την ασφάλεια των συνόρων ως μέσο για την ασφάλεια του κράτους δικαίου και των ανθρώπων.

2. Εγγυήσεις για τα δικαιώματα

Όπου και εάν γίνεται η καταγραφή ή επεξεργασία αιτημάτων των προσφύγων, είτε εντός ΕΕ, είτε σε τρίτες χώρες, θα πρέπει να παρέχονται εγγυήσεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτή είναι μια απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία της διαδικασίας με δικαιοκρατικούς όρους. Υπό αυτή την έννοια, η διάθεση κονδυλίων και ο ευρωτουρκικός διάλογος (βλ. ζήτημα της βίζας) θα πρέπει να βρίσκονται σε άμεση εξάρτηση από τις εγγυήσεις με τις οποίες θα γίνεται η διαχείριση του μεταναστευτικού/προσφυγικού στη χώρα αυτή και όχι το αντίστροφο.

3. Εγγυήσεις δικαιωμάτων στα νησιά

Ως συμβαλλόμενο μέρος στη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων αλλά και βάσει της νομοθεσίας της Ε.Ε. που έχει ενσωματώσει, η Ελλάδα υποχρεούται να παράσχει όλες τις προβλεπόμενες εγγυήσεις στους δυνάμει δικαιούχους διεθνούς προστασίας, χωρίς περιορισμούς. Η προσπάθεια της κυβέρνησης να μειώσει τις πιθανότητες αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας σε αιτούντες άσυλο που βρέθηκαν στα νησιά μετά την ευρωτουρκική

² Το υλικό για ορισμένες από τις θέσεις αντλήθηκε από το υλικό που παρείχαν οι ομάδες της Ένωσης νομικής συμβουλευτικής που δραστηριοποιούνται στους καταυλισμούς Διον (μέχρι Ιαν 2017), Σόφτεξ και Σκαραμαγκά στο πλαίσιο του προγράμματος Rights for Refugees (<http://www.rights4refugees.gr/>).

κοινή δήλωση, με σκοπό την αύξηση των επιστροφών στην Τουρκία ασφαλώς είναι μακριά από κάθε δικαιοκρατική λογική.

4. Κατακερματισμός των δικαιωμάτων

Ο κατακερματισμός των δικαιωμάτων σε δύο ζώνες, ηπειρωτική Ελλάδα και νησιά, πλήττει τον οικουμενικό χαρακτήρα του δικαίου προστασίας των προσφύγων. Η κοινή δήλωση ΕΕ-Τουρκίας υποτάσσει τα δικαιώματα σε λογικές διεθνοπολιτικών συμφερόντων που εν τέλει πλήττουν το ευρωπαϊκό δημοκρατικό οικοδόμημα. Δεν είναι δυνατόν να υπάρχει χωρικός διαχωρισμός, ηπειρωτικής χώρα-νησιά στα δικαιώματα. Ούτε να γίνονται επιστροφές στην Τουρκία εφόσον έχουν αρθεί οι θεμελιώδεις εγγυήσεις προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ειδικά μετά την επιβολή κατάστασης έκτακτης ανάγκης από το αποτυχημένο πραξικόπημα του Ιουλίου 2016 και μετά. Οι περιορισμοί στην ελευθερία μετακίνησης από τα νησιά έχουν νομικά προβλήματα και εν τέλει έχουν δημιουργήσει φαινόμενα παράνομης διακίνησης εντός της Ελλάδας που δεν υπήρχαν στο παρελθόν.

5. Ασφαλής μετακίνηση

Η άρνηση ορισμένων κρατών να συμμετάσχουν στον επιμερισμό των βαρών της υποδοχής προσφύγων και την εφαρμογή του προσφυγικού δικαίου επιτείνει την αβεβαιότητα ως προς τις νομικές εγγυήσεις σε μία πραγματικότητα κατακερματισμού των δικαιωμάτων. Η διαδικασία σχετικά με το προσφυγικό καθεστώς και η διαδικασία για την επανένωση των αιτούντων, βάσει της Συνθήκης Δουβλίνου είναι αβέβαιες και αργές, με αποτέλεσμα να ωθούν τους πρόσφυγες στις πιο επικίνδυνες αλλά πιο γρήγορες οδούς των κυκλωμάτων παράνομης διακίνησης. Το ζητούμενο είναι οι πρόσφυγες να αποφεύγουν τις επικίνδυνες και παράτυπες πρωτογενείς και δευτερογενείς μετακινήσεις, τόσο προς την Ελλάδα, όσο και από αυτή προς άλλες χώρες της Ε.Ε. Δεν θα μπορούσε άραγε η ευρωπαϊκή πολιτική να ακολουθήσει το παράδειγμα άλλων κρατών με τη χορήγηση θεωρήσεων εισόδου μέσα από τις πρεσβείες της, αυξάνοντας τις θέσεις επανεγκατάστασης (resettlement);

6. Δομές φιλοξενίας

Παρόλη την προσπάθεια υποδοχής των προσφύγων σε καταυλισμούς και την σταδιακή εγκατάστασή τους σε αστικά καταλύματα, διαπιστώνονται σημαντικά ελλείμματα στη διαχείριση της υποδοχής των προσφύγων σε οικονομικό, πολιτικό και επιχειρησιακό επίπεδο: ως προς την παροχή στέγης και τροφής, ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, την ειδική μέριμνα για ευάλωτες ομάδες, αλλά και τις προοπτικές ένταξης μέσω της εργασίας της σταθερής διαμονής. Οι καταυλισμοί πλέον πρέπει να κλείσουν. Εφόσον λειτουργούν ακόμη, πρέπει να διασφαλιστεί, όπως και κάθε δομή υποδοχής και φιλοξενίας, πρέπει να υπάγονται σε κοινούς κανόνες λειτουργίας και το διευθυντικό προσωπικό να επιλέγεται βάσει κανόνων,

κάτι που ακόμα δεν έχει συμβεί, ενώ η αυτονόητη αρχή της διαφάνειας και λογοδοσίας στην οικονομική διαχείριση της όλης επιχείρησης θα πρέπει να τηρείται χωρίς καμία εξαίρεση. Η κατανομή αρμοδιοτήτων σε τρίτους (διεθνείς οργανισμούς, οργανώσεις και εθελοντές) και η απορρόφηση κονδυλίων βοήθειας από το εξωτερικό (ΕΕ, ΟΗΕ) έχει αναδείξει αστοχίες και κακοδιαχείριση. Πολλά χρήματα δαπανήθηκαν με μικρά αποτελέσματα, πολλοί άνθρωποι πόροι εξαντλήθηκαν σε λάθος ανάγκες, με την απουσία ορθολογικού συντονισμού και συχνά με αντικρουόμενες επιδιώξεις των φορέων υλοποίησης προγραμμάτων.

7. Ευάλωτοι άνθρωποι

Η ομοιόμορφη και αξιόπιστη καταγραφή των στοιχείων ευαλωτότητας των μετακινούμενων ανθρώπων (ανήλικων, εγκύων, θυμάτων βασανιστηρίων, αρρώστων, υπερηλίκων κλπ) αποτελεί αναγκαιότητα για την προσωπική ασφάλεια και την κοινωνική προστασία. Είναι καίριας σημασίας μέλημα να γίνει συστηματικά ο εντοπισμός των ευάλωτων κατηγοριών με ενιαία και αντικειμενικά κριτήρια και η υπαγωγή τους σε ειδικές δομές μέριμνας, οι οποίες πρέπει να αναπτυχθούν πολύ περισσότερο (χρηματοδότηση και ειδικευμένο προσωπικό) και τη διαμόρφωση-υλοποίηση κοινών ευρωπαϊκών πολιτικών και προστασίας των δικαιωμάτων ειδικά ως προς τις ευάλωτες ομάδες. Επίσης θα πρέπει να ληφθεί η μέγιστη δυνατή μέριμνα ώστε η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών στις δομές ευάλωτων ανθρώπων να είναι όμοια για όλους - ανεξαρτήτως της δομής ή του φορέα που τη διαχειρίζεται - και να ανταποκρίνεται στις αντικειμενικές τους ανάγκες.

8. Σχέδιο ένταξης

Είναι ανάγκη να εκπονηθεί αναλυτικό επιχειρησιακό σχέδιο ένταξης για όσους θα μείνουν στην Ελλάδα, που θα αφορά και τους πρόσφυγες και τους μετανάστες που δεν μπορούν να απελαθούν για προσωπικούς ή άλλους λόγους. Η αβεβαιότητα του νομικού καθεστώτος υπονομεύει κάθε εγχείρημα ένταξης. Το επιχειρησιακό αυτό σχέδιο δεν είναι δυνατόν να επιβληθεί στις τοπικές κοινωνίες “άνωθεν” και η όποια προοπτική αποτελεσματικότητάς του προϋποθέτει τόσο τη συνεργασία με τη τοπική αυτοδιοίκηση, όσο και, ακόμη περισσότερο, την ενθάρρυνση της εκπόνησης και υλοποίησης με τις διαθέσιμες χρηματοδοτήσεις τοπικών σχεδίων δράσης που κινητοποιούν τόσο τις δημοτικές αρχές όσο και την τοπική κοινωνία των πολιτών και τους ενεργούς κοινωφελείς φορές σε εκτεταμένες πολυεπίπεδες συνέργειες (φιλοξενία σε διαθέσιμες εγκαταστάσεις ή τουριστικές μονάδες, σίτιση και ένδυση παροχή ιατρο-κοινωνικών υπηρεσιών φροντίδας και πρόληψης, στήριξη οικογενειών με ανήλικα, προγράμματα αναδοχής οικογενειών ή/και ανηλίκων από γηγενείς οικογένειες κ.ο.κ.).

9. Απορρόφηση των ξενοφοβικών κραδασμών

Η εγκατάσταση των αιτούντων άσυλο δεν γίνεται με ισόρροπη διασπορά, όπως θα μπορούσε να γίνει σε όλη την επικράτεια σε μικρές ομάδες, διευκολύνοντας την αποδοχή τους από τις τοπικές κοινωνίες και τη διαχείριση των αναγκών τους. Ο στοιχειώδης ρεαλισμός επιβάλλει ο επιχειρησιακός σχεδιασμός της κυβέρνησης να προβλέπει εκτός από τη χρηματοδοτική στήριξη των τοπικών σχεδίων δράσης και την πρόβλεψη αντισταθμιστικών οφελών για τις τοπικές κοινωνίες που συνδέονται με την ανάπτυξή τους. Οι αντιδράσεις κατοίκων και δημοτικών αρχών σε Κω και Δυτική Θεσσαλονίκη, μεταξύ άλλων, δείχνουν ότι η προετοιμασία απαιτεί χρόνο και συνεννόηση. Ως μια παράπλευρη απώλεια του προσφυγικού, σημειώνονται νίκες των ξενοφοβικών αντανάκλαστικών με κίνδυνο να εδραιωθούν και να εξαπλωθούν εκτός ελέγχου, δημιουργώντας ανάγκη σχεδιασμού και εφαρμογής αντιρατσιστικών και αντι-ξενοφοβικών πολιτικών, αν δεν είναι ήδη πολύ αργά. Το πολύτιμο κεκτημένο εφαρμοσμένων δομών και πρακτικών αλληλεγγύης που ανταποκρίθηκαν στις απαιτήσεις των αναγκών θα πρέπει να αξιοποιηθεί στις νέες δυσκολότερες, και πιο απαιτητικές, συγκυρίες που έρχονται.

10. Οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες

Θα πρέπει να σχεδιαστεί συγκροτημένη πολιτική απέναντι στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες των οποίων ο αριθμός θα αυξηθεί κατά πολύ το επόμενο χρονικό διάστημα. Καταρχήν, αναγκαία συνθήκη είναι η διασφάλιση της διαβίωσής τους, αλλά και οι προοπτικές απασχόλησης και βέβαια εκπαίδευσης-κατάρτισης. Εξάλλου, οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, με δεδομένο το νομικό τους καθεστώς, διαθέτουν νομιμότητα και μονιμότητα, και κατά συνέπεια θα πρέπει να είναι αποδέκτες πολιτικών κοινωνικής ένταξης. Προς το παρόν πολλοί εξ αυτών αναζητούν τρόπους να παραμείνουν στις δομές φιλοξενίας.

11. Μετακινήσεις προς και από την Ευρώπη

Ο μηχανισμός μετεγκατάστασης προς τις ευρωπαϊκές χώρες χωρίς κοινά κριτήρια επιλογής (πχ ευαλωτότητα των δικαιούχων) ήδη προκαλεί ρήγματα στο κράτος δικαίου. Στην άλλη άκρη της διαδικασίας, είναι απολύτως προβληματικό ότι ορισμένα κράτη αρνούνται να συμμορφωθούν με την αρχή που υπαγορεύει επιμερισμού των βαρών μεταξύ των κρατών μελών. Εξάλλου οι διαδικασίες είναι μακρές και χρονοβόρες, εντελώς εκτός των χρονικών πλαισίων που θεσπίζουν οι αποφάσεις του Συμβουλίου της Ε.Ε., με αποτέλεσμα το σύστημα αφενός μεν να μην έχει επιτύχει το σκοπό του, αφετέρου δε να μην θεωρείται αξιόπιστο από τους ίδιους τους αιτούντες. Η ενεργοποίηση του Κανονισμού Δουβλίνου III (από τις 15 Μαρτίου 2017) για επιστροφές στην Ελλάδα ασφαλώς θα επιτείνει τα προβλήματα πέρα από κάθε δυσοίωνα προοπτική.

12. Υποχρεώσεις της κυβέρνησης

Για όσους προκαταγεγραμμένους και αιτούντες άσυλο παραμένουν στην Ελλάδα και όσους αναγνωρισμένους πρόσφυγες ζουν στην Ελλάδα τα αρμόδια υπουργεία, έχουν νομική υποχρέωση να:

1. Δημιουργήσουν *μακροχρόνια βιώσιμες* δομές υποδοχής, ειδικά για τις *ευάλωτες* ομάδες για τις οποίες άλλωστε λαμβάνουν ευρωπαϊκή χρηματοδότηση.
2. Να προχωρήσουν σε άμεση πλήρη καταγραφή των αιτημάτων ασύλου, συμμορφούμενα με το άρ. 36 ν. 4375/2016 που φέρει ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ.
3. Να εντάξουν τους αιτούντες άσυλο και τους αναγνωρισμένους πρόσφυγες στην αγορά εργασίας, στην εκπαίδευση και σε *προγράμματα κοινωνικής προστασίας*,
4. Να διασφαλίσουν στους αναγνωρισμένους *πρόσφυγες ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα*.
5. Να διασφαλιστεί η ένταξη των παιδιών σε εκπαιδευτικές δομές, ειδικά όσοι διαφαίνεται ότι θα παραμείνουν επί μακρόν σε κανονικές σχολικές δομές.

13. Εκπαίδευση

Αναφορικά με την εκπαίδευση των παιδιών, αυτή πρέπει να επανασχεδιαστεί και να εφαρμοστεί καθολικά, μεθοδικά, λαμβάνοντας υπόψη τη νομική κατάσταση των παιδιών και όχι με όρους τυχαιότητας. Η ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα πρέπει να προχωρήσει λαμβάνοντας υπόψη τα λάθη της πρώτης πιλοτικής εφαρμογής του σχεδίου για την εκπαίδευση των παιδιών μεταναστών. Η διαφοροποίηση μεταξύ εκπαίδευσης για τα παιδιά σε καταυλισμούς (εν είδη ειδικής μερικής εκπαίδευσης) και παιδιά σε αστικά καταλύματα (ένταξη στην κανονική εκπαίδευση με ενισχυτική διδασκαλία ελληνικών) ήδη δημιουργεί κατακερματισμό που δεν συνάδει με τις εκπαιδευτικές ανάγκες. Η εκπαίδευση πρέπει να παρέχεται στο κανονικό σχολείο. Από την άλλη πλευρά πρέπει να ληφθεί υπόψη η νομική κατάσταση και προοπτική των παιδιών αυτών, εάν δηλ. πρόκειται να μετεγκατασταθούν σε άλλη χώρα (και άρα να διαπιστωθούν άλλες γλωσσικές ανάγκες, με την συνεργασία των μελλοντικών χωρών υποδοχής).

14. Οι αόρατοι άνθρωποι

Είναι βέβαιο ότι η αύξηση του αριθμού των «χωρίς χαρτιά» μεταναστών θα δοκιμάσει διαδικασίες στις οποίες είχε αποτύχει η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια (βλ. σειρά αποφάσεων του ΕΔΔΑ σχετικά με τη νομιμότητα της κράτησης και των συνθηκών κράτησης, αλλά και τα δικαιώματα ειδικών κατηγοριών όπως οι ανήλικοι). Οι «χωρίς χαρτιά-μη πρόσφυγες» θα πρέπει να αντιμετωπιστούν με δικαιοκρατικά κριτήρια με στόχο την σύννομη επιστροφή τους στην χώρα ιθαγένειας (βλ. χώροι και χρόνοι κράτησης, ανέφικτη επιστροφή, εργασιακή εκμετάλλευση, νομιμότητα) ή την παραμονή τους με ειδικό καθεστώς (πχ. εξαιρετικοί λόγοι για την χορήγηση άδειας παραμονής). Στο πνεύμα αυτό θα πρέπει να αμβλυνθούν οι σκληρές

γραμμές αποκλεισμών και οι συνεχείς παλινδρομήσεις της εννοιοδότησης του «νόμιμου» και του «παράνομου» και των θέσεων τύπου «θα τους κάνουμε τον βίο αβίωτο» που ενδεχομένως επιλοχώνουν σε θύλακες της διοίκησης και της αστυνομίας.

15. Ένα βήμα προς την ‘ορατότητα’

Για όσους έχουν συλληφθεί και έχουν αφεθεί ελεύθεροι υπό καθεστώς αναβολής απομάκρυνσης, η πολιτεία οφείλει κατά το νόμο να διασφαλίσει ότι θα απολαμβάνουν κατά το χρονικό αυτό διάστημα στοιχειώδεις όρους αξιοπρεπούς προσωρινής στέγασης σε εγκαταστάσεις δημόσιου ή κοινωφελούς χαρακτήρα και ότι θα καλύπτονται οι άμεσες βιοτικές τους ανάγκες και η πρόσβασή τους στην υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση. Αν μάλιστα αδυνατεί να ανταπεξέλθει σε αυτή τους την υποχρέωση τότε, με βάση το νόμο, οφείλει να χορηγεί άδειες εργασίας και να εγγυάται την ασφαλιστική τους κάλυψη.

16. Ο εγκλεισμός ως αποτροπή

Αποτελεί πρώτιστη υποχρέωση της Ελληνικής Δημοκρατίας να διατηρήσει πάση θυσία, το κεκτημένο πλέον, της αποφυγής εκ νέου δημιουργίας κλειστών χώρων αστυνομικού εγκλεισμού σε συνθήκες εξαθλίωσης επ’ αόριστον με το πρόσχημα της υποτιθέμενης απομάκρυνσής τους. Οι πρακτικές της οριζόντιας επιβολής της διοικητικής κράτησης χωρίς εξατομικευμένη κρίση σε ολόκληρες ομάδες ανθρώπων – ή, ακόμη χειρότερα, επιλεκτικά σε ομάδες ορισμένης εθνικότητας (*ethnic profiling*), όπως φαίνεται να συμβαίνει σε όσους προέρχονται από το Μαρόκο, την Τυνησία και την Αλγερία- αποτελούν σοβαρό κίνδυνο για το κράτος δικαίου, μετατρέποντας την κράτηση από έσχατο ατομικό διοικητικό μέτρο σε σύνηθες μέσο αποτρεπτικής μεταναστευτικής πολιτικής, προς εκφοβισμό των πολλών.

* * *

Ο κατακερματισμός του προσφυγικού δικαίου και η υποχώρηση των εγγυήσεων συμβάλει στην ανασφάλεια και αβεβαιότητα δικαίου. Καμία δημοκρατία δεν είναι άξια του ονόματός της αν δεν διασφαλίζει την προστασία όλων των ανθρώπων και που επιτρέπει σε πρόσωπα που παραμένουν μακρόχρονα στη χώρα και έχουν ενταχθεί στη κοινωνική της ζωή να αποκτήσουν κάποια στιγμή την ιδιότητα του πολίτη. Η διατήρηση κάποιων προσώπων ες αεί στη κατάσταση του περιθωριοποιημένου μετοίκου/ξένου ταιριάζει μόνο σε δουλοκτητικές κοινωνίες.